

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

чисельності населення для утворення громад: не менше 5000 жителів, а на територіях з низькою щільністю населення – не менше 3500 жителів.

Новий адміністративно-територіальний устрій має стати основою побудови нової моделі територіального управління, заснованої на засадах децентралізації, субсидіарності, балансу загальнодержавних інтересів з інтересами населення регіонів і територіальних громад, ефективного розвитку державного управління та місцевого самоврядування, спроможності й самостійності територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення.

Загальною тенденцією для сучасних адміністративних реформ є послаблення впливу центральної влади.

Фахівці зауважують, що необхідність у реформуванні адміністративної системи значною мірою пов'язана і з вимогами розвитку сучасної системи регіонального управління та місцевого самоврядування.

Підвищення ефективності місцевого самоврядування значною мірою залежить від удосконалення його територіальної організації.

Актуальні процеси демократизації суспільства, децентралізації державної влади, переходу від галузевого до комплексного управління територіальними соціально-економічними системами потребують істотних структурно-функціональних перетворень на всіх рівнях управлінської ієрархії.

Список використаних джерел:

1. Фрицький Ю. О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування : монограф. Д. : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2006. 79 с.
2. Гонцяж Я. Самоврядування та територіальна організація влади в Польщі. К. : Міленіум; Вид-во УАДУ, 2001. С. 15.
3. Нижник Н. Р. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія. К. : УАДУ при Президентові України, 1997. 305 с.

Ключові слова: держава, адміністративно-територіальний устрій, адміністративно-територіальна реформа, місцеве самоврядування, громада.

Key words: state, administrative-territorial system, administrative-territorial reform, local self-government, community.

ОСАДЧИЙ АНАТОЛІЙ ЮРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР

У широкому сенсі цифровізація означає перехід інформаційного поля на цифрові технології, тобто переведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму, хоча іноді під цифровізацією може

розумітися і конкретний акт переведення певної інформації з аналогового у цифровий формат для її більш легкого подальшого використання на сучасних електронних девайсах [1, с. 70]. Розгорнуте визначення цифровізації запропоновано Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р, відповідно до якої цифровізація – це насичення електронними цифровими пристроями, засобами, системами фізичного світу та налагодження між ними обміну електронним зв'язком, що фактично дозволяє інтегрувати взаємодію віртуального та фізичного, тобто створення кіберфізичного простору. Пов'язана з цифровізацією трансформація суспільних відносин зачіпає різні сфери буття сучасного суспільства, зокрема й відносини стосовно реалізації публічної влади, в тому числі й через здійснення публічного адміністрування. Наведене обумовлює необхідність адаптації відповідних правових інститутів, у тому числі й адміністративних процедур, до суспільних відносин які складаються із застосуванням цифрових технологій.

Широке застосування цифрових технологій у повсякденній діяльності суб'єктів публічного адміністрування обумовлює перетворення кількісних змін у нову якість. Результатом цифровізації публічного адміністрування є запровадження такої форми його організації, як електронне урядування, за якої відбувається активна взаємодія суб'єктів публічного адміністрування з суспільством, людиною, бізнесом за допомогою інформаційно-комунікативних технологій. Електронне урядування, як цифрова форма публічного адміністрування, забезпечує віддалене функціонування органів публічного адміністрування в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян та юридичних осіб. Головною складовою електронного урядування виступає електронний уряд, як єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування як між собою, так і з громадянами та юридичними особами. Традиційно виділяють такі основні рівні реалізації електронного урядування, що характеризують різні групи відносин у сфері публічного адміністрування в цифровій формі: G2C (government to citizens) або «Уряд – громадянам»; (відносини з громадянами); G2E (government to employees) або «Уряд-службовцям» (відносини з чиновниками або службовцями); G2B (government to business) або «Уряд-бізнесу» (відносини з бізнесом); G2G (government to government) або «Уряд – уряду» (автоматизація відносин і документообігу між самими органами) [2].

Функціонування електронного урядування на всіх згаданих рівнях вимагає і реалізації у цифровій формі процедурних відносин, задля забезпечення можливості здійснення усіх процедурних дій, аж до ухвалення суб'єктом публічного адміністрування відповідного акту та його виконання, у електронній формі через інформаційно-комунікаційні системи. Комунікаційною основою для обміну відповідною інформацією щодо вчинення процедурних дій у електронній формі виступає, насамперед, мережа Інтернет, як глобальна електронна

комунікаційна мережа, що призначена для передачі даних та складається з фізично та логічно взаємоз'єднаних окремих електронних комунікаційних мереж, взаємодія яких базується на використанні єдиного адресного простору та на використанні інтернет-протоколів, визначених міжнародними стандартами (п. 54 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про електронні комунікації»). Саме інтернет-технології забезпечують функціонування більшості інформаційно-комунікаційних систем, як відомчого так і міжвідомчого характеру, які використовуються суб'єктами публічного адміністрування при реалізації покладених на них функцій.

Основною інформаційно-технологічною формою організації комунікації в електронному урядованні виступають інтернет-портали – вебсайти, призначені для надання користувачам інтерактивних сервісів (Інтернет-сервісів). Портали працюють як точки доступу до інформації у Інтернеті або як сайти, що допомагають користувачам у пошуку потрібної інформації, надаючи інформацію з різних джерел у одноманітному, впорядкованому вигляді. Державні інтернет-портали виступають централізованими точками доступу через Інтернет до всієї державної онлайн-інформації та послуг. Найбільш універсальним з таких інтернет порталів є Єдиний державний вебпортал електронних послуг (Портал Дія), що створений з метою реалізації права на доступ до електронних публічних послуг та інших послуг, звернення до органів публічної влади, отримання інформації з національних електронних інформаційних ресурсів, інших інформаційно-комунікаційних систем, яка необхідна для надання послуг тощо. Портал Дія, як інформаційно-комунікаційна система, організаційно та функціонально складається з Реєстру адміністративних послуг, електронного кабінету користувача, мобільного додатка Порталу Дія (Дія), підсистеми перевірки даних, інших підсистем та програмних модулів. Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 1137 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16.08.2022 р. № 937).

Адміністративні процедури в електронній формі, зберігаючи своє призначення щодо впорядкування реалізації повноважень суб'єкта публічної адміністрації у правових формах, забезпечують фактичну поведінку суб'єктів відповідних правовідносин, у межах якої реалізуються їхні суб'єктивні права та юридичні обов'язки (фактичний зміст правовідносин), зокрема й щодо отримання необхідної для прийняття нормативного чи адміністративного акта інформації за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Електронна комунікація між суб'єктами процедурних правовідносин обумовлює необхідність використання ідентифікаційних даних особи в електронній формі, які однозначно визначають особу (електронна ідентифікація). Така ідентифікація, зокрема, відбувається за електронним підписом, який прирівняний до власноручного, та електронною печаткою: простими, удосконаленими та кваліфікованими, що базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа,

виданому кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг. Надання окремо або в сукупності різноманітних послуг, що пов'язані з обслуговуванням електронних підписів та печаток, а також правові засади здійснення електронної ідентифікації врегульовано Законом України «Про електронні довірчі послуги». Електронна ідентифікація може проводитися також і іншими засобами, зокрема з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Портал Дія), віддаленого кваліфікованого електронного підпису «Дія. Підпис» («Дія ID»), а також системи BankID Національного банку України, що врегульовано Положенням про Систему BankID Національного банку України, яке затверджено Постановою Правління Національного банку України від 17.03.2020 р. № 32.

Цифровізація дозволяє кардинально спростити встановлення фактичних обставин, необхідних для прийняття адміністративного акта, шляхом отримання інформації про них у вигляді електронних даних, яким наданий офіційний статус, що презюмує достовірність відповідної інформації та зумовлює відсутність необхідності її додаткової перевірки. Збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення таких даних та надання відповідної інформації заінтересованим особам здійснюється через такі інформаційно-комунікаційні системи, як публічні електронні реєстри. Правові засади створення та функціонування зазначених реєстрів врегульовано Законом України «Про публічні електронні реєстри».

Презумпція достовірності інформації з публічних електронних реєстрів закріплена ч. 2 ст. 19 цього Закону. Така інформація вважається достовірною і, зокрема, може використовуватися державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами при здійсненні ними повноважень, визначених законом. Офіційність інформації з публічних електронних реєстрів, що презюмує її достовірність, передбачає також обов'язок використання таких даних під час виконання публічно-владних функцій, зокрема й суб'єктами публічної адміністрації. Ч. 1 та 2 ст. 25 Закону України «Про публічні електронні реєстри» містить пряму заборону під час надання адміністративних, соціальних та інших публічних послуг встановлювати вимоги до подання інформації та/або документів, що її містять, якщо така інформація визнана реєстровою інформацією, крім випадків підтвердження ідентифікації суб'єкта звернення. Суб'єкти надання зазначених послуг отримують інформацію та/або документи на підставі зазначених суб'єктом звернення відомостей у заяві шляхом доступу до реєстрової інформації реєстрів. Обов'язковість використання інформації, що міститься у відповідних інформаційно-телекомунікаційних системах передбачена також і низкою інших законодавчих актів.

Можливість використання суб'єктами публічної адміністрації інформації з публічних електронних реєстрів забезпечується як через безпосередній доступ до таких реєстрів, так і через електронну (технічну та інформаційну) взаємодію між публічними електронними реєстрами. Така взаємодія здійснюється безперервно

в режимі «електронний запит – електронна відповідь», взаємного пошуку та перегляду наявних даних, формування спільних масивів даних, документів та форм, автоматичного протоколювання всіх кроків та операцій тощо. Порядок електронної взаємодії публічних електронних реєстрів визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357 «Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів».

Список використаних джерел:

1. Литвин Н. А., Крупнова Л. В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. *Ірпінський юридичний часопис*. 2020. Вип. 3. С. 69–76.
2. Жекало Г. І., Заяць М. Я., Вакун О. В. Сутність та зміст електронного урядування: концептуальний вимір. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1716> (дата звернення: 03.05.2023).

Ключові слова: публічне адміністрування, електронне урядування, електронний уряд, адміністративні процедури, цифровізація адміністративних процедур.

Key words: public administration, electronic governance, electronic government, administrative procedures, digitization of administrative procedure.

КОЗАЧУК ДІАНА АНАТОЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ФОКУСУ СИСТЕМИ ПРАВООХОРОНИ

Функціонування поліції як органу, що забезпечує публічний порядок і безпеку, охорону прав і свобод громадян, має відповідати сучасним викликам і органічно вписуватися в систему демократичних цінностей. Серед найбільш очевидних відмінностей сучасної поліцейської діяльності є відмова від абсолютизації функції боротьби зі злочинністю та націленість на служіння суспільству, надання послуг у сфері публічної безпеки [1, с. 640]. Поліцейська діяльність в Україні поступово відходить від репресивної (інтервенційної) державної політики у правоохоронній сфері і концентрується на визнанні особливої соціальної значущості проблеми протидії правопорушенням, налагодження тісної взаємодії державних і комунальних суб'єктів поліцейської діяльності з інститутами громадянського суспільства у здійсненні роз'яснювально-превентивної діяльності з метою коригування деструктивної поведінки окремих громадян й усунення чинників,

ЗМІСТ

Привітальне слово президента Національного університету «Одеська юридична академія» С. В. Ківалова	3
---	---

СЕКЦІЯ 17 ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Ківалов Сергій Васильович Концепт публічного адміністрування в сфері національної безпеки	8
Залужний Валерій Федорович Сучасний стан дослідження дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України	11
Біла-Тіунова Любов Романівна, Хамходера Олег Петрович Щодо доктринального тлумачення поняття «інша оплачувана діяльність» у контексті Закону України «Про запобігання корупції»	15
Тодошак Олег Володимирович Алгоритм розгляду електронних звернень: адміністративний аспект	18
Неугодніков Андрій Олександрович Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних із накладанням санкцій	22
Степаненко Сергій Васильович Побудова нової моделі територіального управління	24
Осадчий Анатолій Юрійович Цифровізація адміністративних процедур	26
Козачук Діана Анатоліївна Щодо оновлення змісту поліцейської діяльності в контексті зміни фокусу системи правоохорони	30
Strelnykov Andrii Viktorovych The International Organization for Migration as a subject ensuring the administrative legal personality of migrants	33
Голоядова Тетяна Олексіївна Види податкових перевірок у період дії воєнного стану в Україні	35
Корнута Людмила Михайлівна Штучний інтелект у публічному управлінні: перспективи впровадження	37